

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nyolcadik tanács)

2020. szeptember 3.*

„Előzetes döntéshozatal – Légi közlekedés – 261/2004/EK rendelet – 7. cikk – Kártalanításhoz való jog légi járat késése vagy törlése esetén – A kártalanítás módja – Nemzeti pénznemben kifejezett kérelem – A pénznemnek a jogosult általi kiválasztását tiltó nemzeti rendelkezés”

A C-356/19. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy XV Wydział Gospodarczy (varsói kerületi bíróság, 15. kereskedelmi kollégium, Lengyelország) a Bírósághoz 2019. május 3-án érkezett, 2019. április 16-i határozatával terjesztett elő

a **Delfly sp. z o.o.**

és

a **Smartwings Poland sp. z o. o., korábban Travel Service Polska sp. z o.o.**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nyolcadik tanács),

tagjai: L. S. Rossi tanácselnök, J. Malenovský (előadó) és F. Biltgen bírák,

főtanácsnok: M. P. Pikamäe,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Delfly sp. z o.o. képviseletében J. Pruszyński advokat,
- a Smartwings Poland sp. z o. o., korábban Travel Service Polska sp. z o.o. képviseletében M. Skrzypek advokat,
- a lengyel kormány képviseletében B. Majczyna, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében B. Sasinowska és N. Yerrell, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: lengyel.

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a visszautasított beszállás és légi járatok törlése vagy hosszú késése [helyesen: jelentős késése] esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról, és a 295/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. február 11-i 261/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2004. L 46., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 8. kötet, 10. o.; helyesbítés: HL 2019. L 119., 202. o.) 7. cikke (1) bekezdésének értelmezésére irányul.
- 2 E kérelmet a Delfly sp. z o.o. és a Smartwings Poland sp. z o. o., korábban Travel Service sp. z o.o. légitársaság között a 261/2004 rendelet alapján benyújtott kártalanítás iránti kérelem tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A 261/2004 rendelet (1) preambulumbekzdésének szövege a következő:
„Szükséges, hogy [az Európai Unió] fellépése a légi közlekedés terén többek között az utasok magas szintű védelmére irányuljon. Emellett maradéktalanul figyelembe kell venni az általános fogyasztóvédelmi követelményeket.”
- 4 E rendelet 3. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:
„E rendeletet a következőkre kell alkalmazni:
a) egy olyan tagállam területén található repülőtérrel induló utasokra, amely tagállamra a Szerződést alkalmazni kell;
b) utasokra, akik egy harmadik országban található repülőtérrel egy olyan tagállam területén található repülőtérre indulnak, amelyre a Szerződést alkalmazni kell, kivéve, ha ebben a harmadik államban előnyökben vagy kártalanításban és segítségben részesültek, amennyiben az érintett légi járat üzemeltető légi fuvarozója közösségi légi fuvarozó.”
- 5 Az említett rendelet „Kártalanításhoz való jog” című 7. cikke szerint:
„(1) E cikkekre való hivatkozáskor az utasok az alábbi összegű kártalanítást kapják:
a) 250 EUR-t minden 1500 kilométeres vagy rövidebb repülőútra [helyesen: légi járatra];
b) 400 EUR-t minden 1500 kilométernél hosszabb Közösségen belüli repülőútra [helyesen: légi járatra] és minden egyéb, 1500 és 3500 kilométer közötti repülőútra [helyesen: légi járatra];
c) 600 EUR-t minden, az a) és b) pontba nem sorolható repülőútra [helyesen: légi járatra].

A távolság meghatározásánál azt az utolsó célállomást kell alapul venni, amelynél a beszállás visszautasítása vagy a járat törlése miatt az utas érkezése késik a menetrend szerinti időponthoz képest.

[...]

(3) Az (1) bekezdésben említett kártalanítás kifizetése készpénzben, elektronikus banki átutalással, banki átutalással vagy bankcsekkel, illetve – az utas írásos beleegyezése esetén – utazási utalvánnyal és/vagy más szolgáltatásokkal történik.

[...]”

A lengyel jog

A polgári perrendtartás

- 6 Az 1964. november 17-i ustawa Kodeks postępowania cywilnego (a polgári perrendtartásról szóló törvény) alapügyben alkalmazandó változata (a továbbiakban: polgári perrendtartás) 321. cikkének 1. §-a úgy rendelkezik, hogy a bíróság nem terjeszkedhet túl a kérelmen, és a kérelemhez kötve van.
- 7 A polgári perrendtartásnak az egyszerűsített eljárásra vonatkozó 505^{1. cikk}ének 1. §-a úgy rendelkezik, hogy ezt az eljárást a szerződésekből eredő követelésekre kell alkalmazni, amennyiben a perérték nem haladja meg a 20 000 [lengyel zlotyt (PLN) (hozzávetőleg 4487 euró)], valamint a kezességből, a minőségbiztosításból vagy a fogyasztó részére értékesített fogyasztási cikkek nem szerződészerű voltából eredő igények esetében, ha a szerződés tárgyának értéke nem haladja meg az említett összeget.
- 8 A polgári perrendtartás 505^{4. cikk}e 1. §-ának első mondata szerint:

„A kereset nem módosítható.”

A polgári törvénykönyvről szóló törvény

- 9 Az 1964. április 23-i ustawa Kodeks cywilny (a polgári törvénykönyvről szóló törvény) alapügyben alkalmazandó változatának (Dz. U., 2018., 1025. tétel) 358. cikke szerint:

„1. § Amennyiben a Lengyel Köztársaságban teljesítendő kötelezettség tárgya külföldi pénznemben kifejezett pénzüsszeg, az adós lengyel pénznemben is teljesítheti a követelést, kivéve ha a kötelezettséget megállapító törvény, bírósági határozat vagy jogügylet előírja, hogy a kötelezettséget kizárólag külföldi pénznemben lehet teljesíteni.

2. § A külföldi pénznem értékét törvény, bírósági határozat vagy jogügylet eltérő rendelkezése hiányában a Lengyel Nemzeti Bank által a követelés esedékességének napján közzétett középárfolyamon kell meghatározni.

3. § Amennyiben az adós a teljesítéssel késedelembe esik, a jogosult a teljesítést kérheti lengyel pénznemben, a Lengyel Nemzeti Bank által a fizetés teljesítésének napján közzétett középárfolyamnak megfelelően.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 10 X érvényes helyfoglalással rendelkezett a varsói (Lengyelország) székhelyű Smartwings Poland, korábban Travel Service légitársaságnál egy olyan légi járatra, amely a harmadik országban található A. városból a Lengyelországban található B. városba közlekedett. 2017. július 23-án a felperes megfelelő időben jelentkezett utasfelvételre. A járat több mint három órát késett. Nem került megállapításra, hogy X a 261/2004 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében a kiindulási harmadik államban előnyökben, kártalanításban vagy segítségben részesült volna.
- 11 X, aki e rendelet 7. cikkének (1) bekezdése alapján 400 euró összegű kártalanítást igényelhetett, követelését a varsói székhelyű Delfly társaságra engedményezte. A Delfly ezt követően a kérdést előterjesztő bírósághoz fordult annak érdekében, hogy az kötelezze a Smartwings Polandet – korábban Travel Service – 1698,64 PLN összeg megfizetésére, amely a lengyel központi bank által a kártalanítás iránti kérelem benyújtásának időpontjában megállapított árfolyam alapján 400 eurónak felelt meg. Az e bíróság által nyújtott magyarázatokból kitűnik, hogy a polgári perrendtartás 505^{1. cikk}ének megfelelően a szerződéses kötelezettségekkel kapcsolatos jogvitákat az úgynevezett „egyszerűsített” eljárásban kell elbírálni, ha a szóban forgó összeg nem haladja meg a 20 000 PLN-t (hozzávetőleg 4487 euró).
- 12 A Smartwings Poland, korábban Travel Service a kártalanítás iránti kérelem elutasítását kérte többek között azzal az indokkal, hogy azt a nemzeti jog előírásaival ellentétben téves pénznemben, azaz lengyel zlotyban (PLN) tüntették fel, nem pedig euróban. A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy az úgynevezett „egyszerűsített” eljárásban a polgári perrendtartás 505⁴ cikke (1) §-ának első mondata szerint nincs lehetőség a kérelem módosítására. Márpedig az említett bíróság álláspontja szerint a pénznem megváltoztatását, amelyben az igényt kifejezték, a kérelem módosításának kell tekinteni.
- 13 A kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy az 1964. április 23-i polgári törvénykönyvről szóló törvény alapügyben alkalmazandó változatának 358. cikkét a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság, Lengyelország) a III CSK 273/11. sz. ügyben 2012. május 16-án hozott ítéletében értelmezte. Kifejti, hogy az ezen ügyben szóban forgó követelést külföldi pénznemben fejezték ki, és a felek nem egyeztek meg a lengyel zlotyra (PLN) történő átváltás elfogadhatóságában. Mivel az adós nem azt választotta, hogy a fizetendő összeget lengyel pénznemben fizeti meg, és a felek között e tárgyban nem jött létre megállapodás, a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) úgy ítélte meg, hogy a jogosult csak külföldi pénznemben követelheti a kifizetést. Az említett legfelsőbb bíróság szerint a kötelezettség teljesítésére irányadó pénznem megválasztásának joga kizárólag az adóst illet meg, függetlenül attól, hogy az adós határidőben teljesít, vagy pedig – akár neki felróható, akár fel nem róható okból – késedelembe esik. Abban az esetben, ha az adós olyan kötelezettség teljesítésével esik neki felróhatóan késedelembe, amelynek tárgya külföldi pénznemben kifejezett pénzösszeg, a jogosult csupán azt választhatja meg, hogy milyen átváltási árfolyamot alkalmazzanak. Egyébiránt a jogosultnak az átváltási árfolyam megválasztásához való joga csak akkor áll fenn, ha az adós a lengyel pénznemet választotta.
- 14 A kérdést előterjesztő bíróság arra is rámutat, hogy ez az ítélet képezi azon ítélkezési gyakorlat alapját, amely szerint a nemzeti bíróságok elutasítják a légi járat késése miatti kártalanítás iránti olyan kérelmeket, amelyekben a követelést nemzeti pénznemben fejezték ki, holott a követelés külföldi pénznemben illette meg a jogosultat. A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy ilyen esetekben a bíróság nem ítélni meg a követelést a polgári perrendtartás 321. cikkének 1. §-a szerinti tilalomra tekintettel, amely szerint a bíróság nem terjeszkedhet túl a kérelmen.
- 15 Amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, a kérdést előterjesztő bíróság kérdései abból erednek, hogy a lengyel bíróságok nem értelmezik egységesen a 261/2004 rendelet rendelkezéseit az olyan jogviták megoldását illetően, amelyekben a felperes a légi járat késése által neki okozott kár címén nemzeti pénznemben kifejezett kártalanítást követel.

16 E körülmények között a Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy XV Wydział Gospodarczy (varsói kerületi bíróság, 15. kereskedelmi kollégium, Lengyelország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni a [261/2004 rendelet] 7. cikkének (1) bekezdését, hogy e rendelkezés nemcsak a kártalanítás fizetésére vonatkozó kötelezettség mértékét, hanem e kötelezettség teljesítésének módját is szabályozza?
- 2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén az utas vagy jogutódja jogszerűen követelheti-e a 400 euró összeg egyenértékének más pénznemben, különösen a törölt vagy késéssel érintett légi járat utasának lakóhelye szerinti nemzeti pénznemben kifejezett összegének kifizetését?
- 3) A második kérdésre adott igenlő válasz esetén milyen szempontok alapján kell azt a pénznemet meghatározni, amelyben az utas vagy jogutódja a fizetés teljesítését követelheti, és milyen átváltási árfolyamot kell alkalmazni?
- 4) Ellentétes-e a [261/2004 rendelet] 7. cikkének (1) bekezdésével vagy egyéb rendelkezésével a nemzeti jog kötelezettségek teljesítésére vonatkozó olyan rendelkezéseinek alkalmazása, amelyek kizárólag amiatt eredményezik az utas vagy jogutódja által benyújtott kereset elutasítását, hogy a követelést nem a 7. cikk (1) bekezdésének megfelelően euróban, hanem, tévesen, az utas lakóhelye szerinti nemzeti pénznemben határozták meg?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

- 17 Kérdéseivel, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 261/2004 rendeletet és különösen a 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a törölt vagy késéssel érintett légi járat utasa vagy utasának jogutódja kérheti az e rendelkezés szerinti kártalanítás összegének a lakóhelyén törvényes fizetőeszköznek minősülő nemzeti pénznemben való megfizetését, és így az említett rendelkezéssel ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy tagállami ítélkezési gyakorlat, amely kizárólag amiatt eredményezi az utas vagy jogutódja által benyújtott kérelem elutasítását, hogy a követelést nemzeti pénznemben határozták meg.
- 18 A 261/2004 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy az e cikkre való hivatkozáskor az utasok az érintett légi járatok által lefedett távolságtól függően 250 eurótól 600 euróig terjedő összegű kártalanítást kapnak.
- 19 A 261/2004 rendelet 7. cikkének (3) bekezdése értelmében az e rendelet 7. cikkének (1) bekezdésében említett kártalanítás kifizetése készpénzben, elektronikus banki átutalással, banki átutalással vagy bankcsekkkel, illetve – az utas írásos beleegyezése esetén – utazási utalvánnyal és/vagy más szolgáltatásokkal történik.
- 20 E 7. cikk (1) bekezdése, illetve (3) bekezdése szövegének összevetéséből az következik, hogy bár az említett kártalanítás kifizetése az esettől függően az ott említett módok valamelyikével teljesíthető, ezzel szemben e cikk nem ír elő kifejezetten ehhez hasonló mozgásteret a kártalanítás kifizetésének az eurótól eltérő, más nemzeti pénznemét illetően.
- 21 Ugyanakkor ebből az összehasonlításból nem vonható le – *a contrario* érvelést alkalmazva – az a következtetés, hogy eleve kizárt az eurótól eltérő nemzeti pénznem megválasztásának lehetősége.
- 22 Ugyanis emlékeztetni kell először is arra, hogy a 261/2004 rendelet célja – amint az többek között az (1) preambulumbekkezdéséből kitűnik – az utasok magas szintű védelme (lásd többek között: 2015. szeptember 17-i van der Lans ítélet, C-257/14, EU:C:2015:618, 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 23 A Bíróság ily módon megállapította, hogy e célnak megfelelően a légi utasok számára jogokat biztosító rendelkezéseket tágan kell értelmezni (lásd többek között: 2009. november 19-i Sturgeon és társai ítélet, C-402/07 és C-432/07, EU:C:2009:716, 45. pont; 2012. október 4-i Finnair ítélet, C-22/11, EU:C:2012:604, 23. pont).
- 24 Ebből következik, hogy a 261/2004 rendelet 7. cikkében foglalt kártalanításhoz való jogot tágan kell értelmezni.
- 25 E tekintetben, amint azt a Bíróság kiemelte, a 261/2004 rendelet célja, hogy egységesített formában és azonnal jóvátegyék a légi személyszállításból következő kényelmetlenségek által okozott károkat (lásd ebben az értelemben: 2006. január 10-i IATA és ELFAA ítélet, C-344/04, EU:C:2006:10, 43. és 45. pont), különösen pedig, hogy a sérelmet szenvedett utasokat kártalanítsák.
- 26 Márpedig az ilyen kártalanításhoz való jog azon feltételhez kötése, hogy a sérelmet szenvedett utasnak a kártalanítást euróban kell megfizetni, minden más nemzeti pénznemet kizárva, e jog gyakorlásának korlátozását jelentené, ennél fogva figyelmen kívül hagyná a jelen ítélet 24. pontjában hivatkozott tág értelmezés követelményét.
- 27 Másodszor meg kell jegyezni, hogy a 261/2004 rendelet állampolgárságon vagy lakóhelyen alapuló különbségtétel nélkül alkalmazandó az utasokra, mivel az e rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontjában említett szempont a releváns, vagyis az a hely, ahol ezen utasok indulása szerinti repülőtér található.
- 28 Következésképpen a 261/2004 rendelet 7. cikke értelmében vett kártalanításhoz való joggal rendelkező utasok mindegyike összehasonlítható helyzetben lévőknek tekintendő, mivel valamennyiük számára egységesen és azonnal meg kell téríteni az e cikk alapján megtérítendő kárt.
- 29 E tekintetben minden uniós aktust, így a 261/2004 rendeletet, a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint úgy kell értelmezni, hogy megfeleljen az elsődleges jog egészének, ideértve az egyenlő bánásmód elvét, amely elv megköveteli, hogy az összehasonlítható helyzeteket ne kezeljék eltérően, és az eltérő helyzeteket ne kezeljék ugyanúgy, amennyiben az ilyen bánásmód objektíve nem igazolható (lásd különösen: 2009. november 19-i Sturgeon és társai ítélet, C-402/07 és C-432/07, EU:C:2009:716, 48. pont).
- 30 Mindazonáltal egy olyan feltétel előírása, amely szerint a sérelmet szenvedett utas vagy a jogutódja által követelt, a 261/2004 rendelet 7. cikkének (1) bekezdésében előírt kártalanítás összegét csak euróban lehet megfizetni, az euróövezethez nem tartozó tagállamban törvényes fizetőeszköznek minősülő nemzeti pénznemben azonban – mint az alapügyben – nem, a sérelmet szenvedett utasok vagy jogutódjaik eltérő bánásmódban részesítéséhez vezethet, anélkül hogy ez az eltérő bánásmód objektív módon igazolható lenne.
- 31 A fentiekből következik, hogy a légi utasok 261/2004 rendelet szerinti jogainak tág értelmezésére vonatkozó követelménnyel, valamint a sérelmet szenvedett utasok, illetve jogutódjaik közötti egyenlő bánásmód elvével összeegyeztethetetlen lenne, ha az e rendelet 7. cikkének (1) bekezdése szerinti kártalanításhoz való joggal rendelkező utas számára megtagadnák, hogy e kártalanítás összegének megfizetését a lakóhelyén törvényes fizetőeszköznek minősülő nemzeti pénznemben követelhesse.
- 32 Harmadszor meg kell jegyezni, hogy a fentiekre tekintettel az érintett utasok lakóhelyén törvényes fizetőeszköznek minősülő nemzeti pénznemben fizetendő kártalanítás összegének kifizetése szükségszerűen feltételezi az euróról e pénznemre történő átváltását.
- 33 E tekintetben, mivel a 261/2004 rendelet nem tartalmaz erre vonatkozóan semmiféle utalást, az átváltási művelet módjai, ideértve az átváltási árfolyam meghatározását, továbbra is a tagállamok belső jogának hatálya alá tartoznak, tiszteletben tartva az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét.

- 34 A fenti megfontolásokra tekintettel az előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a 261/2004 rendeletet és különösen a 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a törölt vagy késéssel érintett légi járat utasa vagy utasának jogutódja kérheti az e rendelkezés szerinti kártalanítás összegének a lakóhelyén törvényes fizetőeszköznek minősülő nemzeti pénznemben való megfizetését, és így az említett rendelkezéssel ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy tagállami ítélkezési gyakorlat, amely kizárólag amiatt eredményezi az utas vagy jogutódja által benyújtott kérelem elutasítását, hogy a követelést nemzeti pénznemben határozták meg.

A költségekről

- 35 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nyolcadik tanács) a következőképpen határozott:

A visszautasított beszállás és légi járatok törlése vagy hosszú késése [helyesen: jelentős késése] esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról, és a 295/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. február 11-i 261/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletet és különösen a 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a törölt vagy késéssel érintett légi járat utasa vagy utasának jogutódja kérheti az e rendelkezés szerinti kártalanítás összegének a lakóhelyén törvényes fizetőeszköznek minősülő nemzeti pénznemben való megfizetését, és így az említett rendelkezéssel ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy tagállami ítélkezési gyakorlat, amely kizárólag amiatt eredményezi az utas vagy jogutódja által benyújtott kérelem elutasítását, hogy a követelést nemzeti pénznemben határozták meg.

Aláírások